

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย การใช้ประโยชน์น้ำพุร้อนเพื่อการส่งเสริมสุขภาพองค์รวมนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเป็นโครงการวิจัยย่อยที่ 1 ภายใต้แผนงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพอย่างยั่งยืนในแหล่งน้ำพุร้อนของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจคุณสมบัติโดยรวมของน้ำพุร้อนในประเทศไทย ทั้งในด้านสภาพทางการแพทย์ การส่งเสริมสุขภาพ การฟื้นฟูสภาพ ที่มีการใช้ศาสตร์วารีบำบัด การดูแลสุขภาพด้วยน้ำแร่ธาตุ และอุณหภูมิ ซึ่งนำไปสู่การสร้างเสริมสุขภาพะของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ รวมทั้งการวิเคราะห์และนำเสนอบริการใหม่ด้านการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อนสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุของประเทศไทย เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการใช้ประโยชน์น้ำพุร้อนเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจโดยวิธีการแบบผสมผสาน การใช้แบบสอบถามความเห็นนักท่องเที่ยวในแหล่งน้ำพุร้อนที่คัดเลือกมาทำการศึกษา ร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบายการพัฒนาแหล่งน้ำพุร้อน และการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมบริการกลุ่มการท่องเที่ยวรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย รวมทั้งเก็บตัวอย่างน้ำนำมาวิเคราะห์คุณสมบัติที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการพัฒนาบริการใหม่ด้านการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อนของประเทศไทยใช้เวลาการศึกษา 12 เดือนในพื้นที่การศึกษาคือ แหล่งน้ำพุร้อน 11 แห่งใน 8 สายน้ำพุร้อนธรรมชาติทั่วประเทศที่มีความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวและมีศักยภาพทางการพัฒนาให้มีการใช้ประโยชน์น้ำพุร้อนเพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ภายใต้การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ข้อค้นพบทางการศึกษา แสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อนของผู้สูงอายุในประเทศไทย แบ่งได้เป็น การท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ และการท่องเที่ยวเฉพาะส่วนบุคคลซึ่งรวมถึงการท่องเที่ยวแบบครอบครัว โดยนวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อนสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่สามารถจัดเป็นบริการใหม่ เช่น การท่องเที่ยวเปี่ยมความหมาย การท่องเที่ยวอายุยืน การท่องเที่ยวแบบชิมช้อป โดยแหล่งน้ำพุร้อนสามารถพัฒนามูลค่าเพิ่มของบริการได้ด้วยการเสริมสร้างอัตลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อนของผู้สูงอายุ การขยายช่องทางประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ การสร้างแรงดึงดูดด้านสุขภาพของฝากเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเข้ากับธรรมชาติและชุมชน

จากการสำรวจคุณสมบัติโดยรวมของน้ำพุร้อนในแหล่งพื้นที่ที่ทำการศึกษา จำนวน 11 แห่ง พบว่า น้ำพุร้อนที่มีคุณสมบัติของอุณหภูมิ แร่ธาตุ การได้รับโอกาสทางการพัฒนากิจการในลักษณะโครงการในพระราชดำริ รวมทั้ง ความพร้อมทางการสาธารณสุขในพื้นที่ และไม่มีข้อจำกัดทางการพัฒนาในเชิงกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่สามารถพัฒนามูลค่าเพิ่มในด้านสภาพทางการแพทย์ โดยประยุกต์ใช้หลักความรู้ศาสตร์วารีบำบัดรวมทั้ง การดูแลสุขภาพด้วยน้ำ ภายใต้การส่งเสริมพัฒนาต่อยอดและลงทุนเชิงโครงสร้างที่เหมาะสม ได้แก่ น้ำพุร้อนสันกำแพง น้ำพุร้อนรักษะวาริน และน้ำพุร้อนบ้านหนองแห้ง โดยน้ำพุร้อนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการจัดบริการ สภาพทางการแพทย์เช่นกัน แต่อยู่ภายใต้กฎหมายอุทยานแห่งชาติ ซึ่งไม่สามารถเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ทางธรรมชาติของพื้นที่ได้ คือน้ำพุร้อนแจ้ซ้อน และน้ำพุร้อนโป่งเดือดป่าแป๋ เว้นแต่จะมีการบูรณาการเชิงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดพื้นที่เฉพาะสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและธรรมชาติของพื้นที่

ส่วนแหล่งน้ำพุร้อนที่เหมาะสมแก่การใช้ประโยชน์ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้วยคุณสมบัติของอุณหภูมิ แร่ธาตุ และกฎหมายหลักของพื้นที่ไม่เป็นข้อจำกัดทางการพัฒนา เนื่องจากการจัดบริการไม่ต้องการการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและการลงทุนขนาดใหญ่ ได้แก่ น้ำพุร้อนห้วยน้ำนก น้ำพุร้อนเบตง และน้ำพุร้อนไชยา และธารน้ำร้อน บ่อคลิ้ง

และแหล่งน้ำพุร้อนที่มีปัจจัยเอื้อและคุณสมบัติของน้ำพุร้อนโดยธรรมชาติที่เหมาะสมต่อการฟื้นฟูสภาพ หากมีการจัดบริการและการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เหมาะสม ได้แก่ บ่อน้ำผุดและน้ำพุร้อนหินดาด

ในบริบทและสภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพของประเทศไทย ข้อค้นพบจากการวิจัย แสดงให้เห็นถึงบริการใหม่ทางการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพที่ผู้ประกอบการสามารถพัฒนาการจัดบริการเชิงสร้างสรรค์ได้ทั้งโดยการใช้น้ำเชิงรุก โดยการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ทางการแพทย์ร่วมกับการใช้เทคโนโลยี ด้านสุขภาพผสมผสานศาสตร์การแพทย์ทางเลือกที่ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย และการใช้น้ำเชิงรับโดยคุณสมบัติเฉพาะของแร่ธาตุและอุณหภูมิที่เหมาะสม ตลอดจนการพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพุร้อน ทั้งเพื่อการอุปโภคและบริโภค นอกจากนี้ การใช้ประโยชน์น้ำพุร้อนเพื่อส่งเสริมสุขภาพของครอบครัวของผู้สูงอายุ สามารถกระทำได้ทั้งการใช้ประโยชน์ในครัวเรือนสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ การใช้ประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุที่มาจากที่อื่น รวมทั้ง การใช้ประโยชน์สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อนสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ที่ประกอบด้วยปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ นโยบายรัฐ ผู้ประกอบการ เทคโนโลยี ระบบสนับสนุนการตลาด ระบบการจัดการทรัพยากร นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอบริการใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพโดยการใช้ประโยชน์น้ำพุร้อนสำหรับผู้สูงอายุในกลุ่มต่างๆ คือ ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรงสมรรถภาพร่างกายดี เดินทางได้ช่วยเหลือตัวเองได้ ผู้สูงอายุที่มีความเสื่อมถอยทางร่างกาย แต่ดูแลสุขภาพตามสมควร ไม่เจ็บป่วยด้วยโรคที่ทำให้ติดเตียง สามารถเดินทางได้โดยมีผู้ช่วยเหลือ และผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่สามารถควบคุมได้ สามารถเดินทางได้ โดยมีผู้ช่วยเหลือ รวมทั้ง ข้อควรรู้สำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อน เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในแหล่งน้ำพุร้อนเป็นการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ส่งเสริมสุขภาพที่ดีทั้งกาย ใจ จิตวิญญาณ และมีความปลอดภัยสูงสุดแก่นักท่องเที่ยวในกลุ่มผู้สูงอายุ ตลอดจนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเชิงนโยบายและบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ น้ำพุร้อนเพื่อสุขภาพ, นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ, การใช้ประโยชน์จากน้ำพุร้อนเพื่อสุขภาพองค์รวม, รูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่

Abstract

A Study of Hot Spring Benefits for Elder Tourist's Holistic Health Promotion is a research project under the research program of Sustainable Development of Wellness Tourism in Thailand Hot Spring which aims to explore the overall health tourism benefits of hot springs in medical spa, health promotion and rehabilitation by applying scientific of hydrotherapy, health care with water, minerals and temperature cure which leads to health promotion of elderly. Including analysis to provide policy recommendations for wellness tourism services in hot springs provide for elderly tourists. This is a survey study using a mixed method by using questionnaires to evaluate elder tourists' opinion together with interviewing with key informants in development of hot spring resources and driving tourism service industrial combined with collecting water samples for analysis of health benefits for elderly in order to obtain information for the development of new services of wellness tourism in hot springs of Thailand. This study took 12 months studied in 11 hot springs in 8 natural hot springs route all over the country which has potential in tourism by using hot springs properties to promote elderly health under sustainable tourism by community participation.

Result of study showed that, health tourism in hot springs of elderly can be divided into tourism groups, personal tourism, including family trip. Health tourism innovations in hot springs for elderly tourists can be classified as new services for example; Meaningful Hot Spring Travel, From Wellness to Well-being, Senior Slow & Safety tourism. Hot spring source can develop the added value of tourism products and service by strengthening health tourism identity in hot springs of elderly, Hot Spring Online Travel, Healthy Attraction Healthy including Souvenir Connect to Nature & Community.

Based on the survey of overall properties of hot springs in 11 study areas, it was found that hot springs in Thailand with the properties of temperature, minerals, opportunity to develop business in the royal project, as well as the availability of Tambon Health Promotion Hospital in the area including no restriction on the development of relevant laws which facilitate to added value of wellness services under further development and investment in appropriate structures are Sankampang Hot Spring, Raksawarin Hot Spring and Ban Nong Haeng Hot Spring. Other hot springs that are suitable for medical spa as well but located under the national park law where can not change the natural landscape of the area are Jaeson hot spring and Pong Dued Pha Pae hot spring unless there is a legal integration for promoting wellness tourism that does not affect the environment and nature of the area.

Hot spring source that is suitable for health promotion, with the properties of temperature, minerals as well as the main laws of the area, is not a limitation for development. According to the service arrangement does not require large structural and investment changes, are Huai Nam Nak hot spring, Betong hot spring, Chaiya hot spring and Bo Khlung hot stream and hot springs sources that are suitable for physical rehabilitation if there are new services and development of appropriate personnel potential, such as Bo Nam Phud and Hin Dat hot spring.

In the context and environment of wellness tourism in Thailand, research findings showed that new services that entrepreneurs can develop to creative services both of proactive water treatment by using tools as medical equipment, together with the use of health technology, incorporating the science of alternative medicine that is important for promoting Thai traditional wisdom and conservative water by using the specific properties of minerals and optimum temperature as well as the development of hot springs products. The use of hot spring to promote holistic health of elderly can do both household use for the elderly in the area, use for local elderly including elder tourist from elsewhere. The researcher has present a guideline of wellness tourism in hot spring source for elderly tourists that consists of success factors and supporting factor including public policies, entrepreneurs, healthcare and communication technology, marketing support systems, and risk management system. In addition, the researcher proposed a new service for holistic health promotion by using hot springs for the elderly in various groups, namely Active Aging or elderly people who is healthy and good physical fitness and self-reliance. Healthy Aging Elderly who is people with physical deterioration but take good care of health and not sick with the disease that causes bed sticking and able to travel with assistant. Assisted Aging who is elderly people with chronic illness that can be controlled, able to travel with helpers. Knowledge management for elderly tourists regarding wellness tourism in hot springs is a quality tourism which promoting good health of body, mind, spirit and safety including suggestions that are beneficial to policy development and the role of relevant agencies.

Keywords: Hot Spring for Health, senior tourists, benefits of hot spring for holistic health, new hot spring products